

Prachtige nestbouwers vogelvrijverklaard

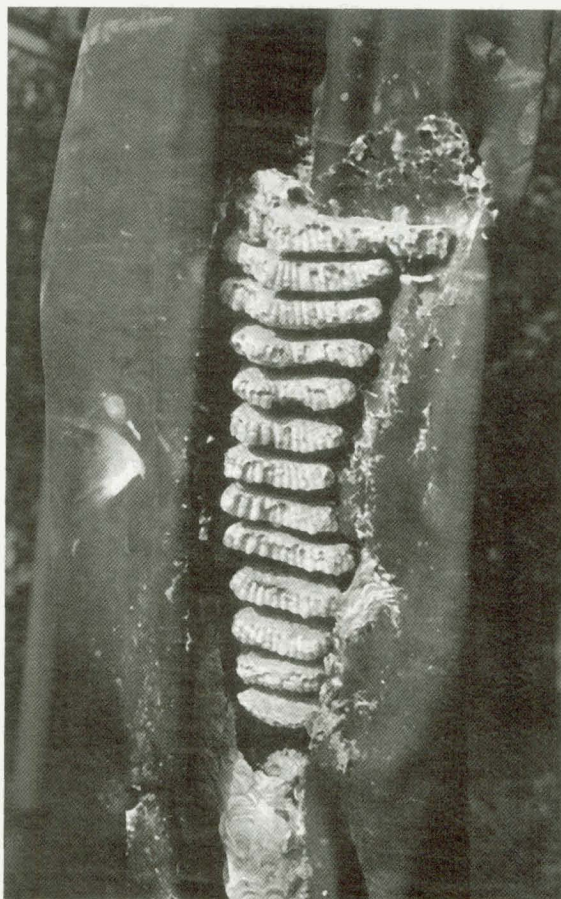
Peter Elshout

Geregeld komen er vragen binnen over andere vliesvleugelige insecten dan de honingbij, bijvoorbeeld over wespen. Meestal laat men zich nogal negatief uit over wespen. Soms niet onterecht. Zo zijn deze gevleugelde tijgertjes in staat de wettelijke bewoner van een huis letterlijk de woning uit te werken door hun wat te dominante aanwezigheid. Anderen echter kunnen gefascineerd kijken naar de schitterende bouwwerken van deze dieren en zich afvragen, waarvan ze hun nest maken en waar de verschillende kleuren vandaan komen. Zo ook dhr. Evert van den Enden.

308 Er zijn echter ook vragen van ongediertebestrijders, die beroepshalve ook geïnteresseerd zijn in wespen, maar dan meer t.a.v. wat wel en niet mag bij de bestrijding: 'welke insecten mag ik bestrijden zonder een overtreding te begaan'.

Gezien de geïnteresseerdheid, zowel in positieve als in negatieve zin, zal ik voor het volgende seizoen een artikel wijden aan sociale wespen, maar vooruitlopend hierop geef ik kort antwoord op de bovengestelde vragen.

We kennen momenteel in ons land negen verschillende sociale wespen. Iedere soort heeft zo zijn eigen gewoonten maar ook zijn eigen wijze van nestbouw. Wat betreft het toepassen van de gebruikte bouwmaterialen is de groep in tweeën te delen, en wel in gebruikers van vermolmd en rot hout, en in gebruikers die verweerd hout toepassen voor hun nestbouw. De kleur van de nesten van de eerste groep is hoofdzakelijk asgrijs en, afhankelijk van de soort wesp, wisselend geaderd met grijswitte, groene, bruine en rode kleuren. De kleur van de nesten van de tweede groep (die alleen de gewone wesp en de hoornaar bevat), is hoofdzakelijk okergeel. De nesten van deze tweede groep zijn veel brozer en minder flexibel, omdat gebruik is gemaakt van niet-vergaand hout. De kleurverschillen in de nesten worden veroorzaakt doordat vele wespen onafhankelijk van elkaar een eigen 'houtbron' gebruiken, ieder met zijn eigen kleur. Extreme kleuren komen in nesten voor die gelegen zijn in een opgerold tapijt, een hangende overall, kussens en dergelijke. Deze kleuren zijn dan afkomstig van de gekleurde textielweefsels van het onderkomen. De structuur en vorm van het nestomhulsel is eigen aan de soort.

Een nest van de gewone wesp, tussen de broekspijpen van blauw gekleurde KPN overall, is door ruimtegebrek en hergebruik van bouwstoffen, een fascinerende blauw geaderde 13 etages hoogbouwwooning geworden. Foto: Peter Elshout.

Wel of niet beschermd?

Wat betreft de vraag in hoeverre genoemde insecten bescherming genieten, heb ik ook mijn voelsprietten moeten uitsteken. Vooral wat betreft de vraag of ook wespen een bescherming genieten. Ook ikzelf heb altijd verondersteld dat soorten als de hoornaar een wettelijke bescherming genoten. Dat is bij onze Oosterburen zeker zo, daar krijgen wespen evenals de bijen de waardering die ze verdienen. Wespen zijn immers enorme opruimers van schadelijke insecten als vliegen, muggen, rupsen en dergelijke. In ons land echter genieten wespen, voorzover ik heb weten te achterhalen, geen enkele bescherming, ook de hoornaar niet: iets wat ook ik altijd heb beweerd. In de gehele 'Flora- en faunawet' worden geen vlies-

vleugelige insecten genoemd, wel meerdere dagvlinders, mieren en de kever het vliegend hert. Mijn inziens is dit een grote tekortkoming in deze raamwet. In de 'Bestrijdingsmiddelenwet' genieten bijen en hommels (hommels zijn ook bijen) wel een bescherming. Op de middelen die schadelijk zijn voor bijen staat dit vermeld en foutief gebruik van deze middelen is dan ook strafbaar. Voor de bestrijding van bijen en hommels zelf zijn er ook geen middelen als zodanig in de handel. Maar voor wespen zijn er voor zowel de particulier als de ongediertebestrijder wel middelen in de handel. Deze zijn uiteraard ook dodelijk voor bijen. Het gebruik van deze middelen tegen bijenoverlast (zwermen op voor de imker niet bereikbare plaatsen) zou dan ook strikt genomen een overtreding van de Bestrijdingsmiddelenwet zijn. In sommige gevallen gaat het welzijn van de mens voor. Anderzijds kan het om pathologische redenen nood-

zakelijk zijn deze wilde bijenvolken te elimineren, al is dit een mening die begrijpelijk niet door iedereen wordt gedeeld.

Bij het bestrijden van overlast van genoemde insecten moet men dan ook selectief te werk gaan.

Voorlichting over het nut van bijen, hommels en wespen moet een onderdeel uitmaken van de bestrijding van de 'overlast'. Veel van deze vormen van overlast kan teruggevoerd worden tot de vaak ongegronde angst voor alles wat vliegt en zes pootjes heeft. Mogelijk een taak voor de imkerij om hier iets aan te doen.

bijen

ANTWOORD UIT DE PRAKTIJK

M.J. van Iersel

De vraag voor de maand mei was:

Hoe gaat u dit jaar de varroamijt bestrijden? Hieronder volgt een nog nagekomen reactie op de vraag van de maand mei.

Met het verdwijnen van Apistan als een betrouwbaar middel om de varroamijt te bestrijden, zijn andere bestrijdingswijzen actueel geworden. U heeft er dit jaar in BIJEN veel over kunnen lezen. 'Mijten bestrijden als een strateeg' stond er boven een van die artikelen. De heer Ensing uit Barchem geeft ons hieronder zijn strategie.

De darrenraatmethode

In BIJEN 12(2): 47(2003) is de vraag aan imkers gesteld om de ervaringen met de darrenraatmethode te schrijven voor de rubriek 'Antwoord uit de praktijk'. Intussen is het mei/juni 2003 en zet ik mijn ervaringen op papier.

Ter verduidelijking: 'De Darrenraatmethode' houdt in het volledig broedloos maken van het volk en het wegvangen van de mijten met een raam darrenbroed (resultaat 80 tot 100%?).

Dit niet te verwarren met 'het vangen met darrenraat', waarmee het gehele jaar regelmatig wegnemen van gesloten darrenbroed wordt bedoeld. (In BIJEN 12(4):

101(2003) noemen dhr. Smeekens en Blacquièrre een resultaat van 20-30% in het voorjaar).

In BIJEN 12(6): 171(2003) wordt in het artikel van Jacques Sauren m.i. ten onrechte het woord 'Darrenraatmethode' genoemd.

Ook valt het me op dat in BIJEN april 2003 in de vragenlijst betreffende 'Sterfte onder bijenvolken 2002-2003' is opgenomen 'Darrenraat weggenomen' en de 'Darrenraatmethode' niet is vermeld. In het artikel van Smeekens en Blacquièrre wordt de 'Darrenraatmethode' vermeld als 'Volledige darrenraatmethode'. Enige kans op het verwarren van de termen is zeer duidelijk aanwezig!

Nu echter ter zake

In 1997 gaf Jan v.d. Eijnde ons in Borculo les over de darrenraatmethode. Ik liet dat jaar wat darrenraat uitbouwen en vernietigde enige ramen met darren. In de jaren 1998, 1999, 2000 en 2001 paste ik het 2-volkssysteem en soms ook het 1-volkssysteem met succes toe. In 1999 gebruikte ik toch nog weer een keer de Apistanstrippen omdat er nog te veel mijten waren: in de drie andere jaren niet.

Eind 2001 begon ik met mierenzuur als aanvulling op de darrenraatmethode. Vermoedelijk wat te royaal boven op de volken toegepast en in het voorjaar waren er koninginnen gesneuveld en restten er kleine